

Författare: Stig Edenfur (1929-2005)

Publicerad i BjäreAnor nr 2/1995 och igen i nr 2/2012

5

En "vidlyftig" kvinna Litet släkthistoria från Grevie.

Min farfars mormors far hette Lars Hansson och bodde i Strandhuset i Skummeslöv. Hans hustru hette Gertrud Börjesdotter. Hon var född i Böskestorp i Grevie socken den 22/8 1755. Hennes föräldrar hette Börje Troedsson och Thora Nilsdotter.

Enligt en muntlig tradition, återberättad av Sture Jönsson, Förslöv, skulle Lars Hansson och Gertrud ha träffats under tämligen märkliga omständigheter. Lars Hansson arbetade på Skottorps gods. Det var ingen trivsamt arbetsplats. Inspektoren och hans närmaste män var hårda. Försyndelser ledde till att vederbörande kallades till inspektoren för en handgriplig avbasning. Lars Hansson hade nåtts av en dylik kallelse. Han infann sig emellertid inte utan rymde ur tjänsten.

Han begav sig uppåt Hallandsås. Det gällde att hålla sig undan. Folk från Skottorp var ute och letade efter honom. I Halland kände sig Lars Hansson inte säker. Han gav sig över gränsen mot Skåne och hamnade så småningom i Böskestorp. Där träffade han Börje Troedsson, som lovade att hjälpa honom. Han anställde honom som dräng, så att han hade "laga försvar". Därefter var Lars Hansson skyddad mot befälet på Skottorp.

Inom kort uppstod tycke mellan Lars Hansson och Börje Troedssons dotter Gertrud. De gifte sig och flyttade efter något år till Skummeslöv. Det gamla grollet torde ha varit förlåtet, ty Lars Hansson blev torpare under Skottorp och några efterräkningar hördes inte av.

För mig som släktforskare vållade Börje Troedssons härkomst stora bekymmer. Hans namn var ganska ovanligt, men jag kunde inte finna honom i Grevie födelsebok. Problemet syntes olösligt. Då fick jag hjälp av Henry Johansson, som arbetade med bouppteckningarna från Bjäre härad. Han hade träffat på bouppteckningen efter Börje Troedssons föräldrar.

Bouppteckningen var ytterst intressant. Den innehöll en hel del släkthistoria. Börje Troedssons föräldrar var korpralen Troed Bergman och Cathrina Elisabeth Nilsdotter i Skeadal. De hade båda avlidit år 1719, antagligen i någon smittosam farsot. De begrovs båda den 8 mars. Det var inte så konstigt, att jag inte hittade Börje Troedsson i födelseboken, Han var född 1711, d.v.s. före den äldsta bevarade kyrkoboken, som börjar år 1714.

Närvarande vid bouppteckningen var mannens fader, Troed Helgesson från Lemmeshult i Örkelljunga socken, samt hustruns föräldrar, korpralen Nils Larsson och hans hustru Gertrud Dittmar från Böskestorp.

Det visade sig, att Cathrina Elisabeth varit gift en gång tidigare. Hennes förre make var kvartermästaren Börje Högman. Han hade tydligen varit en förmögen man. Bouppteckningen omfattar både pengar och en mängd inventarier. Flertalet inventarier betecknas emellertid som gamla och i många fall uppslitna. Korpral Bergman hade synbarligen gift sig med en välbärgad änka.

Denna änka hade emellertid fört ett ganska äventyrligt leverne. Det är Cathrina Elisabeth Nilsdotter som åsyftas, då det i rubriken talas om en "vidlyftig" kvinna. Hon efterlämnade barn med fyra olika fäder.

Äldsta dottern hette Lizebeth. Hon var född omkring 1693 och gifte sig med tiden med Jöns Persson i Böskestorp. Ett rättegångsprotokoll från 1693 berättar, att Catharina Elisabeth var kallad till tinget för att svara för "lönskaläge". Hon var själv "opasslig" och kunde inte framträda inför rätten. I stället kom hennes moder, Gertrud Dittmar. Hon berättade, att dottern blivit lägrad av "en lättfärdig karl" vid namn Jöns Rasmusson. Han var soldat och hade begivit sig till Holland. Gertrud Dittmar erlade de ådömda böterna.

Kort därefter gifte sig Catharina Elisabeth med Börje Högman. I detta äktenskap föddes dottern Kiersti, född omkr. 1695, gift med Nils Johansson i Skeadal, och sonen Anders Börjesson, född omkr. 1698, som blev hemmansåbo i Böskestorp. Börje Högman omkom av allt att döma under Karl XII:s krig i Polen.

Därefter var det åter dags för ett utomäktenskapligt barn att se dagens ljus. Barnet döptes till Ingrid. Hennes efternamn var Augustinusdotter. Hon föddes omkring 1706. Hon gifte sig med underofficeren Josef Lomb.

I äktenskapet med Troed Bergman födde Catharina Elisabeth tre barn. Börje var äldst. Han blev åbo i Böskestorp. Nils var född omkring 1713. Han gifte sig med Kierstena Persdotter från Böskestorp och bosatte sig i Böskestorp. Han avled emellertid redan 1741. Han var 28 år gammal. Dottern Helena var född den 3/9 1717. Hon gifte sig med båtsmannen Sone Andersson i Skeadal och, då denne avlidit, med Zippra Gudmundsson från Håle. Zippra Gudmundsson blev senare hemmansåbo i Böskestorp.

Det torde vara ett stort antal människor, som kan räkna Catharina Elisabeth Nilsdotter som sin stammoder. Åtskilliga av hennes barn hade många arvingar. Lizebeth Jönsdotter hade 8 barn. Anders Börjesson, som var gift 3 gånger, hade i sina båda första äktenskap sammanlagt 14 barn. Kiersten Börjesdotter hade 6 barn. Börje Troedsson hade 11 barn i två giften. Han syster Helena hade i sina båda äktenskap 7 barn. Släkten kan utan tvekan bedömas som fruktsam.

Stig Edenfur